

arne skouen YTRING

GLEM IKKE

kommentarene sosiologen Bente Puntervold Bø har gitt om våre holdninger til innvandrere, slik de ble avslørt i undersøkelsen fra NOI/Attenposten. Hun har påpekt, gjennom intervjuer i pressen, at spørsmålene la fordommene i munnen på folk.

Klart det er betenkelig praksis, når spørsmålet som stilles er en formulert vrangforestilling, som svareren ikke gis sjansen til å finne på selv, om hun/han nærer den. Da bidrar vi til å semetere fordommene, vi som pucker på at pakistanske værsågod skal bli nordmenn hurtigst mulig, samtidig med at vi er stolte over Nordmannsforbundets bevaring av norsk kultur blant våre egne immigranter verden rundt.

Altfor ofte har jeg observert landsmenns reaksjoner på innvandrernes språkproblemer, som får selv minstemann blant oss til å kjenne seg overlegen. Vips har vi glemt vår egen hjelpeøst, om vi befinner oss i land med språk vi aldri har vært borti. Jeg har sett kjente størrelser i hjemlig kultur- og næringsliv redusert til klønete mimikere på bortebane, fordi berøvelsen av språk er berøvelsen av personlighet. Her på hjemmebane knytter vi språkvansker til dummen, hitkommet fra bambushytta, mens Bente Puntervold Bø forteller at alfabetene kommer ikke hit, det er de for fattige til.

De fleste har god allmennutdannelse og kommer fra middelklassen. Norge får arbeidskraft som vi ikke har hatt noe utlegg på å utdanne, samtidig tappes en del land for viktige menneskelige ressurser.

Vi har særlig grunn til å

merke oss Bente Puntervold Bøs svar på intervjuerens spørsmål, om ikke innvandrerne burde blitt der de var, ifølge manges mening:

Det ville i så fall bety at vi enten må legge ned en rekke arbeidsplasser, eller at vi måtte legge om den norske arbeidsledighetspolitikken, slik at enhver arbeidsledig måtte ta den jobben som ble budt ham eller henne.

Jeg skal vakte meg for å nevne opp arbeidsplassene innvandrerne er konsentrert om, fordi det stigmatiserer enkelte yrker, så de ikke lenger anses forenlige med norsk verdighet. Det er den gamle historien overalt i verden, når raseroller fordeles. Men tenk over hva sosiologen sier, om vi blir permitterte i våre yrker, og hever arbeidsløshetsstrydd, og har mulighet til å si høvent nei-takk hvis noen våger å antyde lønnet jobb under vår verdighet. Vi kan si nei med behold av trygden. Forsviner fremmedarbeiderne fra dagens Norge, må vi tvinges inn i jobber vi fraber oss, om maskineriet skal holdes i gang. Da skulle det bli politisk spetakkel her i landet.

Men tilpasse seg geitosten, skal de, om de aldri så mye avsky den. Nå har vi hundreårig tradisjon blant norske immigranter i USA, men ennå er vi kry av levedyktigheten i mysostrakoloniene i Brooklyn, med lutfisken som får andre nasjoners innvandrere til å rømme hodestups over bare lukta. Og vi har amerikanske nordmenn som stotrer norsk så godt de kan overfor besøkende hjemmefra, skamfulle over at de har glemt det meste. Vi tviholder på den norske kulturen i det fremmede, og sørger over alt forfall.

Våre innvandrere gjør som vi selv alltid har gjort.

Fastkjørt i sosialrealismen

I to kronikker i Dagbladet, 8. og 9. januar 1981, tar Nils M. Knutsen for seg de tre første bøkene i Idar Kristiansens romanserie «Kornet og fiskene».

Jeg har med interesse lest disse kronikkene og med forbauselse konstaterer at Knutsen har skjønt minimalt av Kristiansens bøker.

Det første Knutsen gjør er å lage følger av at IK har forlenget Krim-krigen med ett år, noe forfatteren selv gjør oppmerksom på i innledningen til «Svanevinger i nord». Ja, og hva så? Knutsen mener det er forsvaret å sammenligne det med at en dikter skulle forlenge siste verdenskrig til 1946. Javel, hva så?

Det ser ut til at det har gått Knutsen hus forbi at det er diktning IK bedriver, ikke hi-

storieskrivning, skjønt her skal tilføyes at forfatteren holder seg strengt innenfor den ramme han selv har streket opp. Jeg gjenntar: han selv har streket opp. Jeg skal ikke her komme inn på de mange vidervordigheter hovedpersonen Heikki kommer opp i

Av
Roar Petersen

på sine vandringer mellom Finland og Finnmark, men bare ta for meg Knutsens generelle innstilling til romanserien.

En mare

Jeg mener det er helt på det rene at Knutsen er fullstendig fastkjørt i den såkalte «sosialrealisme» som var en fullstendig mare i 70-årenes romandiktning. Man hadde å skrive om arbe-

derbevegelsens utvikling i Norge, gjorde man det ble man salig i litteraturhistorien, gjorde man ikke, var man «reaksjonær». Jeg skal være enig med Knutsen i at sosiale konflikter på det politiske plan er ikke fremtredende i IK's bøker, og mitt spørsmål er: hvorfor skulle de være det?

IK har lagt sine romaner inn i en historisk ramme, det er sagt, men det er ikke det vesentligste. Den historiske ramme kommer for oss alle svært lenge etter at tingene har skjedd. Det IK gjør er i første omgang å skildre mennesker, i den grad det har vært han mulig å gi et bilde, gjennom sin dikteriske linse, å fortelle hva han mener disse menneskene opplevde. IK er først og fremst epiker, ikke analytiker. Nettopp her er det Knutsen bommer totalt.

Bommert

Nils M. Knutsen gjør i sine to kronikker den største bommert en kritiker overhodet kan gjøre: han setter opp et skjema for forfatteren. Hvilket skjema? Nils M. Knutsens. Jeg trodde Knutsen var såpass avansert at han skjønte dette, at for en forfatter fins det ikke noe annet skjema å holde seg til enn det han setter opp selv. Men nei.

IK har fått Aschehougs prisen for sine bøker, han er innstilt til Nordisk Råds pris. Ingenting av dette hindrer Knutsen i å ha sine egne meninger, skulle bare mangle. Men så fins det jo på den annen side en god del mennesker som har sin infantile glede av å være kjerring mot strømmen. Velsigne dem alle, de kan være til megen morskap. Knutsen skriver blant meget

annet: «Jeg har ikke gjennomført noen fullstendig analyse av romanen, men bevisst konsentrert meg om enkelte svake sider. Disse svake sider er til gjengjeld etter mitt skjønn grunnleggende for en samlet vurdering av romanserien.»

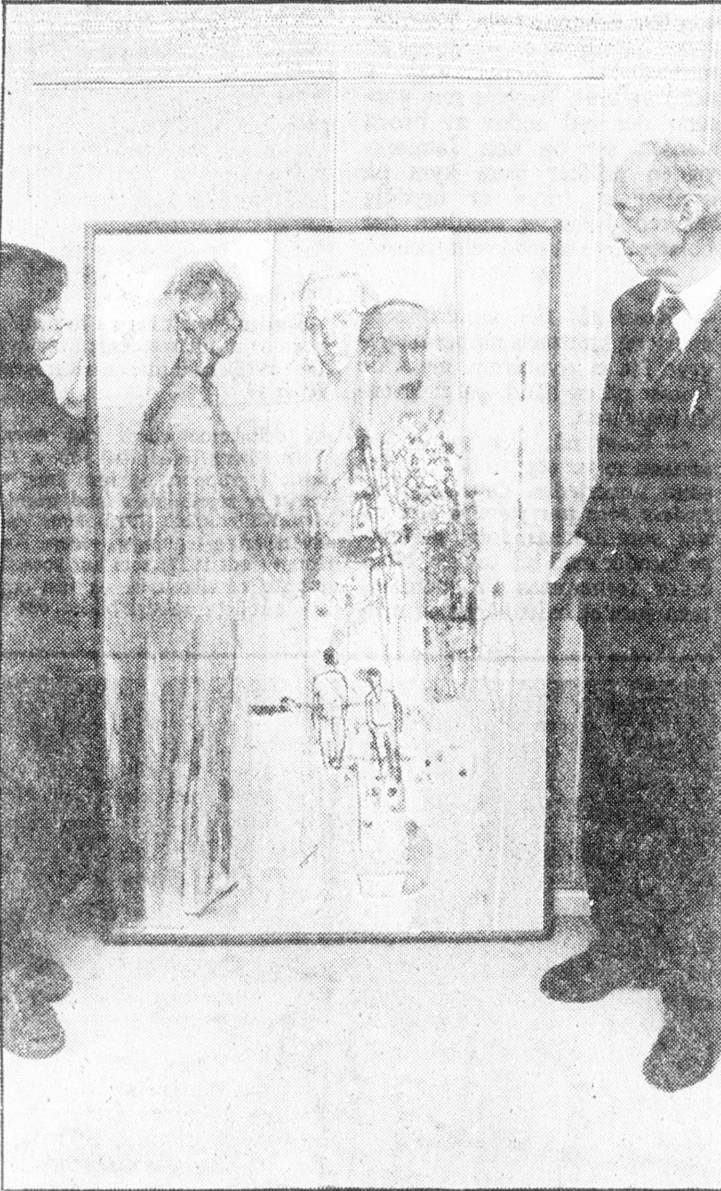
Tenk det, de svake sider er grunnleggende for en samlet vurdering. Og hva, Knutsen, med de positive sider? De må da vel nødvendigvis fins? Jo, visst, det vet vi. Men de er altså ikke grunnleggende.

Jeg vet ikke om Nils M. Knutsen har tenkt å skrive mer om bøker i dagspressen, i så fall bør han lære seg faget. Det første jeg vil anbefale ham er et nitid studium av I.A. Richards Principles of literary criticism. Maken til forfeiling av en bokomtale som disse to kronikkene viser, hender heldigvis sjelden.

Variert Finn Havrevold

Finn Havrevold i Gladys Rakneruds fantasifulle utforming er blitt innlemmet i Aschehougs Forlags voksende galleri av forfattermalerier, byster, tegninger, pasteller og reliefer. Skulle bare mangle.

Siden arkitekt Havrevold debuterte på forlaget i 1939 med romanen «Det raker ikke Andersen», er det kommet bok etter bok fra ham. Det har vært vektige romaner som «Skredet» og «De gjenstridige», så vel som barne- og ungdomsbøker av høy kvalitet, skuespill, det vil helst si hørespill, og en Helge Krog-biografi. Havrevold har også vært meget benyttet som bokdesigner.

Gladys Raknerud og Finn Havrevold fotografert av Geir Bølstad foran portrettet av den mangfoldige Havrevold.

Det er vanlig hos Aschehoug at forfatteren velger maler når han skal opp på forlagets vegger, men det var omvendt denne gang. Gladys Raknerud valgte forfatteren som modell under 75-årsfesten for Inger Hagerup i april i år. Dermed henger bildet nå over resepsjonsskranken i annetastjen, mellom Hans E. Kinck og ekteparet Elster (d.y.).

Det er en Havrevold i flere versjoner.

Vi spurte om dette skulle uttrykke hans mangfoldighet.

— Det kan like gjerne være mangelen på karakter, sa Havrevold.

Ingen andre ville ha sagt det, for er noen kjent som en karakterfast, hardtarbeidende kunstner, så er det Finn Havrevold.

Det er nær 35 norske forfattere — flere i forskjellige utgaver — som nå henger hos Aschehoug, snart sluttet Torborg Nedreaas

til kretsen som spenner fra Kinck til Havrevold foreleper. Kunne det være en idé å stille samlingen ut offentlig?

owi

Samtid fra Østerrike

Østerrike med nytt utstillingsframstøt, i suksess-sporene etter Hunderwasser på Høvikodden. Moderne østerriksk grafikk, akvarell og tegning, dreier det seg om denne gang, åpning i Munch-museet i kveld. Utstillingen er et resultat av kulturavtalen, og et godt samarbeid mellom Oslo Kommunes Kunstsamlinger og Østerrikes ambassade i Oslo.

Vi vet ikke så mye om østerriksk, samtidskunst, så det er en utstilling som bør ha betydelig interesse.

Den omfatter arbeider av ni av landets fremste grafikere — til sammen ca. 150 arbeider. Navnene, om det skulle interessere:

Hans Fronius, Rudolf Hradil, Karl Korab, Kurt Moldovan, Hans Staudacher, Anton Watzl, Adolf Frohner, Max Weiler og Werner Berg.

spørsmål løses av kompetente politiske organer. Men idretten kan ikke påregne å stå utenfor politikken. Dominerende politiske konflikter vil bli nedfelt på idrettslige spørsmål, og politiske allianser vil gjøre seg gjeldende og prege samarbeidet også innenfor idretten.

Et særlig markert trekk ved utviklingen i kommende 10-år, vil være kampen om makt, innflytelse og kontroll innenfor den internasjonale idrett. I virkelig verdensomspennende idretter er det grunn til å forvente at den 3. verden vil gjøre krav på medlemskap i styrer og komiteer i en ganske annen grad enn hittil. U-landene vil ha store muligheter til å vinne fram, idet forskjellige konstellasjoner innenfor den gamle verden (Europa, Nord-Amerika) vil bidra til en slik utvikling ut fra idealistiske eller faktisk-politiske hensyn.

UNESCOs inntreden

(1976) i diskusjonen om organiseringen av internasjonalt idrettssamarbeid, er en annen og vesentlig side ved politiseringer. Det samme kan bl.a. Europarådets ministerkonferanser om idrett (fra 1975) anses for å være.

Innenfor europeisk og internasjonal friidrett har en de siste år iaktatt initiativ for å få organisert særinteresser, som hittil har levd et mer tilfeldig liv innenfor de internasjonale organisasjonenes virkefelt.

Den første organisasjonen som kom til innenfra, var den såkalte «Euro-meeting», dvs. en løsmenslutning av arrangører av internasjonale friidrettsstevner i Europa. Denne gruppen opplevde mot slutten av 70-årene at en helt fri konkurranse medlemmene imellom, ville kunne ruinere dem alle, eller i det minste knekke flere.

En viss regulering av

«markedet» var dermed ønskelig og påkrevet, og organisasjonen ble formet. Denne organisasjonen skal sikre arrangørene mot skadelig indre konkurranse, og sikre medlemmenes interesser i forhold til Det europeiske forbund/de nasjonale forbund. I tillegg skal samarbeidet bidra til at friidrettseliten ikke får fritt spillerom ved at for mange arrangører «overbyr» hverandre i et håp om å sikre seg de mest attraktive utøverne.

Utøverne på sin side har siste år begynt å forme sin egen organisasjon: «The Association of Track and Field Athletes» (ATFA). Initiativet kommer fra USA, og ledelsen hevder allerede å ha tilslutning fra 300 toppaktive, hovedsakelig fra USA og Europa.

Disse interessene går i flere retninger. Klare mål er å regulere konkurransetilbudet slik at det til enhver tid finnes et passende antall attraktive konkur-

ransetilbud (dvs. en blanding av mesterskap, cuper og internasjonale stevner arrangert på gode baner for et stort publikum og med omfattende fjernsynsdekning). Organisasjonen ATFA skal også sikre «finansielle opportunities for its members», som det heter i en orientering utgitt av Craig Masvack & Co.

De eksempler på interesseorganisasjoner som her er nevnt, er det naturlig å forvente vil vokse fram innenfor et flertall større idretter hvor profesjonaliseringen har nådd langt. Det kan likeledes være grunn til å forvente at trenere og dommere organiserer seg for å ivareta sine spesielle faglige, økonomiske og idrettspolitiske interesser.

Resultatet av en slik utvikling kan bli at de gamle organisasjonene (dvs. de opprinnelige) hovedsakelig blir tilholdssted og talerør for det såkalte folkevalgte lederskap, til daglig kalt

idrettsledere. Hvis en slik utvikling finner sted, vil det måtte skje en omorganisering av samvirket og beslutningsapparatet både i internasjonal og nasjonal idrett.

Idretten og idrettsaktiviteten er forlenget blitt et interessant forbruksområde, også for avansert teknologi. De store arrangement krever enorme investeringer i anlegg og utstyr av topp kvalitet. Et spesielt trekk er de krav til intern informasjon og internt kommunikasjonssystem som i dag må oppfylles — mellom alle parter som inngår i et vellykket arrangement. Også mulighetene til ekstern kommunikasjon stiller store krav (pressen). Bekvemmelighetshensyn veier etter hvert tyngre, og bidrar til at tribuner, garderober og bevertningsinnslag blir utformet mer i overensstemmelse med det en er vant med fra andre underholdningsetablissemeter.

CAPPELENS
ALMA-BØKER

Nye ALMA-bøker

Fritz Hodne

Norges økonomiske historie 1815-1970

Den første samlede fremstilling av Norges økonomiske historie i nyere tid

Kr. 178,-

Ludvig Holm-Olsen

Lys over norrøn kultur

Norrøne studier i Norge

Den norrøne filologis historie i Norge — fra de første til-lop på 1500-tallet til vare dagens systematiske tilrettelegging og gransking av tekstene.

Illustrert. Kr. 59,-

CAPPELEN